Рік III. Львів, 20. січня 1929. Ч. 3

Porto zapłacone ryczałtem.

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

Виходить що тижня. Адреса Редакції і Адм. „ПРАВДА“ Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов. Телефон 4—48.

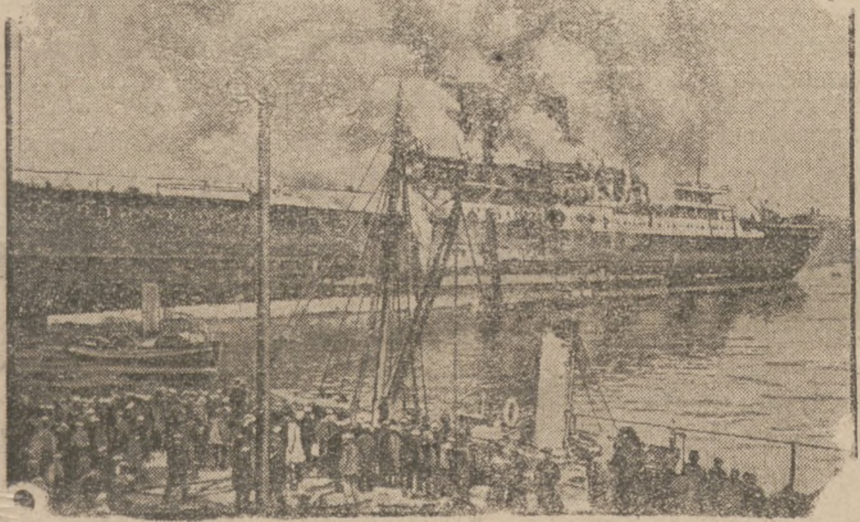
ПЕРЕДПЛАТА в краю: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 зол. 50 сот. Місячно 1 зол. За кордоном: Річно 2 мер. доляри або їх рівновартість.

Поодинноке число коштує 20 сот.

Залізничий випадок під Колодном

Наслідком сніговиці зударився в ночі між Руданцями а Колодном на лінії Львів—Камінка струм. особовий поїзд із льокомотивою тягаровою. Обі льокомотиви зударившися вискочили зі шин. При тім один вагон особового поїзду зістав розторощений. Керманича особового поїзду Бідного вбило на місці. Крім нього тяжкі рани віднесли палячі Ціцюра та Рукав, обслуга товарової льокомотиви Павло Біда й Петро Гароський та начальник стації з Колодна Краєвський. Також кількох подорожних, віднесло лекші й тяжші рани. На вістку про катастрофу, виїхав зі Львова ратурковий поїзд із лікарями та залізничою службою. Ранених тяжше перевезено до шпиталя.

ПОЖЕЖА НА КОРАБЛИ

На великім французькім кораблі, що перевозив подорожних з Европи до Америки, вибухла в марсилійській пристані грізна пожежа. Мимо всіх зусиль огневої сторожі не вдалося її згасити. Всі деревляні части, від покладу аж до споду згоріли на попіл. На образку бачимо сей корабель на кільканайцять хвиль по вибуху пожежі.

Крівава стрілянина в Батятичах

В Батятичах, жовківського повіту, дня 11. січня с. р. мала місце крівава подія, яка грозою та жахом переняла жителів дооколичних сіл. З батятицького ліса вивожено вирубане дерево до тартаку в Камінці струм. Жидівська фірма, що винаймила була вируб, за фірманки платила батятицьким людям дуже мало. Коли не дали їм підвишки, вони перестали возити дерево самі, та не пускали до ліса людий із инших сіл. А що дорога до ліса веде через самі Батятичі, приходило там до сварок та до бійки з чужосторонними селянами. Вмішалася в се польська державна поліція, яка намагалася розігнати зібраних на відгомін сварки людий. Коли батятицькі не хотіли пустити чужосторонних та не розходилися, поліція стрілила раз на пострах у воздух, а опісля віддала карабінову сальву до батятицьких людий. Наслідки були прямо жахливі. На місці впало трьох трупів, а кільканайцять осіб віднесло рани. Перелякані люди спасаючи життя, розбіглися на всі сторони. Першу поміч раненим жертвам поліційної сальви дали лікарі з Камінки струмилової. З поміж ранених помер пізнійше ще один чоловік.

Сумна та подія вражає тим, що відносно незначна причина, страйк горстки селян, що боронилися ним проти визиску одної жидівської фірми — потягнула аж так много кріваних жертв. Минулорічний загальний страйк у Лодзі, де страйкували сотки тисяч робітників, мав далеко грізнійший перебіг. Та мимо того ні одна капля крови не впала на вулицях Лодзі. Дотичні відповідальні власти вміли без багнетів та куль завести лад серед многотисячних товп страйкарів. Та і в Батятичах булоби обішлося без проливу крови, колиби ті, що їх обовязком є берегти ладу та безпеки громадян — поступили були так, як у Лодзі.

Витревало йдіть...

Зміст: Важке лихоліття і сумна правда. — Який був 1928 рік. — Що говорить старий дідуган Старий Рік? — Скріплення Української Християнської Організації. — Протикоршемний народний рух. — Розвиток кооперації. — Ювилей „Просвіти“. — Витревало йдіть...!

Мало коли пишемо щось веселого в нашій ґазеті. Щось веселого й підбадьорюючого! Головно, коли пишемо про наші українські справи. Але чи можна нас за це винувати?

Важке лихоліття, котре нас усіх так непомірно гнобить і давить хиба не дає нікому приводу до втіхи й радости. І коли наша ґазета має бути щира та представляти наше життя таким, яким воно в дійсности — вона мусить писати сумну правду.

І коли минув старий рік — ніхто з нас напевно не жалував. Справді дуже тяжкий був цей 1928 рік. Згадаймо хочби його початки з виборчою горячкою в наших тихих селах і містечках. Скрізь увихалися вічеві аґітатори й аґенти. Заходили до хат, у читальні, під церкви. Розкидали письма, а й самі обіцювали всім золоті гори. А при тім всім плюгавили себе взаїмно, одна партія закидала другій всякі злочини і підлости. Підіймявся брат на брата, й син на батька, й вірні на свою Церкву і душпастирів. Пекло вчинили і оставили руїну незгоди та ненависти — ці вибори в нашім краю.

А відтак і инші злидні. Не буде жалувати наш хлібороб — минулого року. Морози весняні, відтак гради і посухи в ріжних сторонах нашої дорогої української землі — знищили надію господарів. Дуже завели минулорічні жнива, але податки треба було платити великі, бо ніхто не журиться сим, чи буде міг хлібороб перезимувати, „передихати“ довгу зиму: „ти хлопе давай, тай годі“!

І прийшли відтак листопадові дні. На душі й умі радісно-болючі спомини з перед десяти літ, а тут... бють, нищать, наші „Просвіти“, наші кооперативи, наші школи. Якжеж? Чи плакати за Тобою, старий дідугане 1928-ий Роче?

— „Ні, не плачте за мною українські хлібороби й робітники! Ні за мною, ні надімною. І послухайте мене старого дідугана, що від вас раз на завсіди віді йшов; не плачте взагалі ніколи, не нарікайте ні на лихі часи й обставини, ні на тяжкі роки, ні на недобрих людей і „воріженьків“. Найменьшої користи не будемо мати з сих жалів і нарікань лише инші народи будуть із Вас сміятися. Назвуть Вас нездарами і плаксіями.

Чиж ви не бачите, що ті нещастя й злидні й болі, котрі з Волі Всевишнього приніс я вам, мають і напевно дадуть вам щастя, добробут та радість. Тільки не плачте й не нарікайте, від-

важно зносіть всякі противенства й витревало йдіть по наміченім шляху!

„Нарікаєте, що Вас роз'єднали вибори і кість ненависти посіяли між Вас ріжні політикани. А чому не хочете признати, що якраз се „пекло виборче“ багатьох з вас привело до опамятання й застанови. Не може один нарід, як і одна родина, гризтися та сваритися поміж собою. Коли справді хоче жити, мусить бути згідливий, зорґанізований і мусить слухати своїх провідників. І чи не тямите вже, як зараз таки по виборах почали ви гуртуватися в кружки Української Християнської Орґанізації, вступати в члени брацтв апостольства молитви і тверезости, як по цілім краю понісся ваш клич: геть з безбожниками сельробами, радикалами і соціялістами, геть з коршмами і з алькоголем з наших сіл і хат. Зросла і скріпилась Українська Християнська Орґанізація в минулому році, поширилася добра преса в нашім народі та понесла світло правди по цілім краю. Пошезали в богатьох селах радикали і сельроби і в неоднім селі жид-коршмар мусів замкнути свою коршму та подумати про виїзд до Палестини.

„Чи може схочете заперечити, що неврожай, який я, Старий Рік, вам приніс, не дав вам також користи. А погляньте тільки на ваші села: чи не розвиваються ваші кооперативи, склепи й молочарні, чи не повстало кілька соток кружків „Сільського Господаря“ в краю. чи не зросла свідомість у народі, що від біди й нужди навіть найбіднішi можуть спастися, коли тільки будуть себе взаїмно підпомагати, коли будуть жити в кооперації, у спілці.

„І чи дійсно думаєте мені старому дідуганови тільки дорікати? Чи по тривожних листопадових подіях не забилися всі українські серця одним звуком любови для своєї Батьківщини і свого Народу? І коли висказали вам з того приводу слова співчуття ваші брати й сестри майже з цілого світу: і ті, що над Дніпром, і ті, що за морем в Америці, Канаді, Бразилії і Арґентині, і ті що скитальцями на еміґрації порозкидані по всіх усюдах. Чи не відчували ви, українські хлібороби і робітники, що ще не вмерла козацька мати! І чи не відсвятковали тоді гідно всі українці 60-літний ювилей своєї матери „Просвіти“?

„Іду від вас, щоби більше не вернути. Не хочу, щоб плакали ви за мною. Але й не нарікайте на мене, бо самі бачите, що я не був для вас неприхильний. Ідіть лиш далі наміченим шляхом, згуртовані біля своїх церков і душпастирів, зорґанізовані й однодушні. Напевно дійдете до своєї високої цілі, тільки витревало йдіть!

—o—

Внесок Українського Сенатського Клюбу

Дня 14. січня с. р. на засіданню Сенату український клюб зголосив негайне внесення в справі кривавих подій у Батятичах. Внесення домагається від міністерства внутрішних справ, щоби його представник безпроволочно приїхав на місце подій та розслідив правдиву причину. Український Клюб заперечує твердження поліційних властей, будьтоби подія мала політичний підклад і твердить, що викликали її виключно економічні причини. Сенат ухвалив одноголосно негайність того внесення.

—o—

Зі світа

Що чувати в Югославії.

Король Александер проголосивши свою диктатуру, розвязав дотеперішний уряд та іменував новий, на якого чолі поставив генерала Петра Живковіча, команданта королівського прибічного війська. До уряду увійшов також б. премер, катол. священик о. Корошец. Новий уряд впровадив у життя закон про охорону держави. Закон той розвязав усі політичні партії, скасував всі громадські самоврядування. В усіх громадських радах виконують владу урядові комісарі. Також скасована свобода преси. В Загребі замкнено пять хорватських часописів. Новий уряд основно перечищує всю адміністрацію, звільняє неспосібних урядовців та веде остру боротьбу з усякими зловживаннями.

Вісти з Афґаністану.

З королем Аманулою знова не добре. Повстанці кількакратно побили королівське військо. Приходять звідтам цікаві вістки. Після них — пролетарських повстанців підпомагає буржуйська Анґлія, а зноваж буржуєви Аммanулі помагають большевики.

Замах на большевицького достойника.

В большевії, на лінії Мінськ—Орша підложив хтось сильну годинникову бомбу під поїзд. Поїздом тим вертав із Мінська заступник голови воєнної ради жид Уншліхт. Бомба вибухла в хвилі, коли вже переїхала над нею льокомотива та особові ваґони. Вибух знищив лиш ваґони з пакунками. Уншліхтови нiщо не сталося.

СОФІЯ бар КІНСБЕРІ

Івась і Гануся

— Тепер має він уже знову двоє, що бажавби їх звести до купи, старий Довбня: Івася тай Ганусю.

Старий Вівсюк, що сидів біля стола в коршмі з кількома іншими постійними гістьми, поглядав із під ока на молодого Бандуру та добродушно підсміхався.

— Бабуня оповідала нам теж сторійку, що так називалася, як ми були ще малі вітрогони — завважав Осип Трійняк. — Там оповідається про двоє малих небожат, що заблудили в лісі, а кінчиться все хаткою з цукру.

— Хатка з цукру не була зла, це буде господарство Липчаків. — На здоровля, Івасю, — і Вівсюк випив до свойого сусіда з напроти.

— Та це була стара чарівниця з одним гострим зубом та з довгими пазурами — говорив дальше Вівсюк.

— І тут може бути так. То булаб потім добра теща. На здоровля, Івасю, за Ганусю, хатку з цукру та добру тещу.

Івась Бандура підвівся, відсунув крісло на бік... Гнівно наморщив чоло та завзято вдарив кулаком об стіл:

— А тепер зівсім ні! Я не дам себе зводити з якоюнебудь тай цего з казки мені не треба.

— А всеж таки ти Івась! — засміявся хтось із гурту.

— Ні, ні, не дразніть його, він не терпить цего — вгамовував старий Довбня, — але звести то таки зведу вас обоє, Ганусю й тебе!

— Зведу себе сам, із ким захочу й не дам собі нiщо приписувати, з-кликав Івась подразнений, схопив капелюх і вийшов із коршми.

Довбня глянув хитрим поглядом на парібка, що затраснув за собою двері й моргнув задоволено:

— Його вже маємо.

— Ти не повинен був так злостити його — забурмотів старий Задорожний. — Так не зводиться ніколи двоє молодят зі собою! Ти повинен був все це лишити в спокою. Що Івасеві подобається Гануся Липчаківна, це знає кожен і що дівчина рада, коли бачить його. Вони й самі вже зійшлисяб. Ти тепер загнався за далеко, бо в Івася вперта та гаряча голова.

Та Довбня все ще моргав задоволено:

— Вже воно добре, так як є!

Старий Довбня то був весільний сват. Він старався зводити до купи двоє молодих людей, що на його думку надавалися до цего, все одно чи вони передтим уже чули до себе наклін, чи ні. А його хитра голова знаходила сливе завсіди способи й стежки до осягнення мети. Не був це непоплатний інтерес. Що він сливе завсіди підшукував молодят, що були багаті то з одного, або з другого боку припадала йому винагорода, коли звів щасливу пару. На весіллі мусів він теж усе бути, а це було для веселого дідуся головне.

Задорожний знав добре це замилування хитрого сивобородька й сказав зі сміхом:

— Маєш знову охоту на весільну печеню, Довбне.

Довбня притакнув:

— І на музику тай на веселих скакунців при танці. Це певно.

— А вжеж, в Івася та в його Ганусі й я хотівби бути — завважав інший — коли така дівчина віддається, яка Гануся, то весілля славне хоч куди. Але я думаю справа пішла не туди. В Івася завзятущий упір і де він раз сказав „ні“, там уже нема ніякого „так“. Ти тепер програв свої карти, Мартине.

Довбня знов прибрав хитрий вигляд. Засміявся.

— На Івасевому весіллі знов зійдемося всі.

Потім підвівся, заплатив свою мірку й вийшов із коршми.

Ніч була ясна, зоряна. Свіжий вітрець подував, а Довбня знов покивував вдоволено головою:

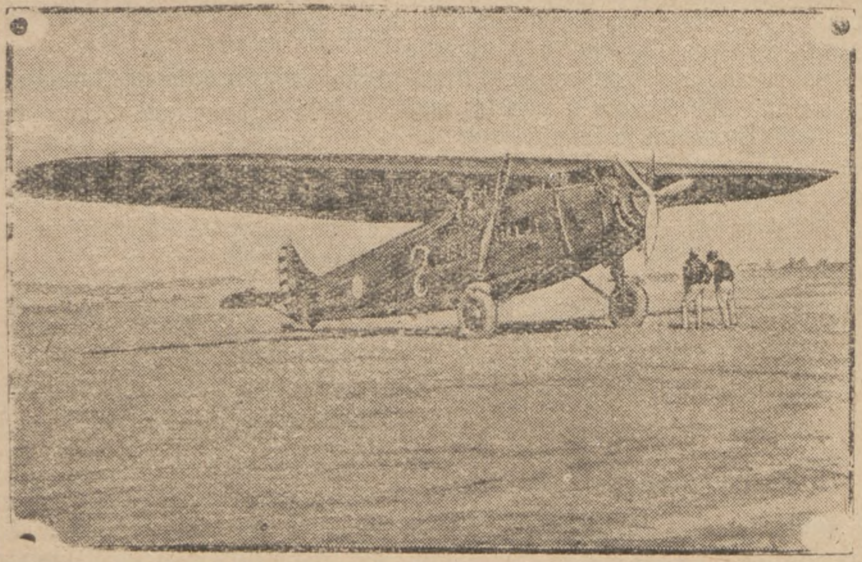
— Цих двійко розвів я вже на все! Івась уже ніколи не погляне за Ганусею й тепер я можу закинути свої сіти. Для Івася найкраща Танчакова Улянка. Знаю вже, як підсунути йому її. А від Семка, його батька, дістану нову кожу-

Залізничі випадки в Чехах.

В Чехословаччині, наслідком морозів і мряк було кілька залізничих випадків. Під Прагою особовий поїзд зударився з товаровим. Один залізничник убитий, чотирох віднесло тяжкі рани. На стації Ліссо зударилися також два поїзди. Двох залізничників убитих, а 14 подорожних віднесло рани. В цілій Чехословаччині панують сильні морози, які доходять місцями до 24 степенів Цельзія.

150 годин у воздусі.

В Каліфорнії, в Лос Анджелос військовий літак вдержався в воздусі безперивно 150 годин і 46 мінут. Протягом того часу инші літаки передавали йому також у воздусі 7 разів бензину, без якої не мігби вдержатися так довго.

Образок наш представляє американський літак, який в одвім леті вдержався у воздусі попад 150 годин.

Підземелля під Ґалацом.

В Ґалацу, в Ромунії на одній з головних улиць запалася земля. На місці тім повстала 20 метрів глибока яма. Впали до неї переїжджаючі в тій хвилі 2 самоходи та хлопська фіра. Всі, що їхали на них, згинули. В часі слідства виявилося, що під цілим містом находяться просторі підземні коритарі, які походять зперед пару сот літ. В підземних тих коритарях скривалися морські опришки, а в останніх часах скривалися там ріжні ромунські розбишаки. Один з тих коритарів став причиною описаного висше випадку.

Турецько-мадярський договір.

В Будапешті підписано турецько-мадярський договір. Договором тим зобовязуються обі держави не вмішуватися та не лучитися з ворогом, колиби котра із них мусіла вести війну. Також договір управильнює поступовання, на случай якогонебудь спору між обома державами.

Пошесть тифу на Шлеську.

На німецькім Шлеську в цілім Свидницькім окрузі вибухла пошесть плямистого тифу, яка поширюється в грізний спосіб. Усі шпиталі переповнені. Поліція видала охоронні зарядження. Між иншим заборонила на свидницькій залізничій стації висідати подорожним із поїздів.

Жидівський погром.

В совітах, у Витебщині, в місті Колишках місцеве населення урядило жидівський погром. Товпа людий напала на домівку жидівської народної ради, зруйнувала її, а находячихся там жидів потурбувала. Опісля били жидів у цілім місті. Подібний погром мав місце також у Витебську. Большевицька влада взялася остро присмирювати населення. Переведено численні арештування. Між арештованими є кількох міліціянтів, совітських урядників та кільканайцять робітників із державної фабрики. Того рода погроми жидів вказують на те, що жидівсько-большевицьке панування спокійному населенню вже гарячим салом заливається за скіру, та радіб за всяку ціну позбутися його.

Під сніговою лявіною.

Одинайцять французських прогульковців-лещетарів вибралося на прогуль-

---

шину, коли його парібок могтиме пристати до господарства Танчаків. Така кожушина дуже придасться мені, бо моя вже лата на латі. А крім цего, й весіллячко буває неабияке, коли жениться такий багатюга. Тепер тільки треба дбати, щоб довести діло до краю. Та я не журюся.

І вдоволено пускав Довбня дим із люльки в запашне нічне повітря.

На добрі гони перед ним ішов Івась Бандура. Гнівно відкинув недокурок циґара від себе. Івась був із цих, що закинули звичайну люльку, що її курив його батько тай инші. Він купував собі в крамниці під неділю циґаро, або кілька папіросок, щоб „бути подібним до людей". Що він своєю живою вдачею подобався молодим дівчатам сусідних загород, про це знав Івась добре. Ось тамечки Гачанова Галя, що все оглядалася за ним, як тільки він її зустрінув. А коршмарева Настка з карими мов терен очима, що все так приязненько підсміхається до нього, коли подає йому скляницю шумистого пива, а Малярева Рузька з товстими, русявими косами та з веселою вдачею — так, добре, що він тепречки згадав її. Він із поворотом до дому йшов попри хату її батьків, то мусить дістати від любої дівчини поздоровлення. Вікна Рузьчиної кімнатки виходили на гумно напроти левади. Івась прокрався обережно попри мур. Потім засвистав кілька тактів мов із неохоття. Осторожно відчинилося на це одно вікно й свіжа дівоча головка виглянула на долину:

— Тихо, тихо, Івасю, щоб не збудив батька.

— Дівчино, чи не маєш щирого слова для мене?

Рузька засміялася й червоно-гаряча квітка журавцю полетіла добре вицілена на його лице й упала потім на коротко скошену траву йому до ніг.

Івась схилився, закосичив яркою квіткою свій капелюх й кивнув у подяку рукою.

— Тепер треба ще мені тільки розмарину.

— Його ще нема в мене під рукою — жартувала Рузька. Але ми тут за довго, ще батько завважає. Хай Бог має тебе в своїй опіці й приходи знову. Тоді я знов матиму квітку для тебе.

Вікно зачинилося, голова дівчини зникла. Тільки круг місяця відбивався в лискучому склі. Івась глядів ще хвилину в гору, а потім кількома великими кроками найшовся знову на сільській дорозі.

— Що за охайна дівчина, ця Рузька! — Егеж така булаб саме добра для мене. А старий Довбня зі своєю недотепною базіканиною про Ганусю Липчаківну. — А й така дівчина, що не дивиться ні на ліво ні на право й не має прихильного погляду для парібка — така малаб бути добра для нього? Три милі далеко зійду такій гонористій.

Аж знов задзвеніло обережно вікно, як він проходив біля коршмаревої загороди. Настя, що підливала саме цвіти на вікні, тихо звернула на себе увагу. Івась зняв капелюха й сховав цвіт журавцю, що ним був закосичив капелюх. Потім кивнув до неї.

— Чи не маєш квітки для мене, Настуню? Але такої гарненької, щоб я міг нею закосичитися!

І полинула на долину темнофіолетна ґльоксінія з білоцяткованими берегами.

— На тобі, та тепер будь вповні вдоволений. Це найкраща, яку маю!

Він підняв квітку й із сміхом глядів у гору до молодої подарниці:

— Такими дзвінками відсилаєш мене просто в хату.

— На сьогодні так. Та прийди завтра на вечерниці. Принесу тобі мірку свіжо point —

— Добре, прийду!

Він махнув капелюхом, що на ньому гнівалася ґльоксінія,*) а як скрутив поза вугол хати, застромив знов журавець за стяжку капелюха.

— Так! Тепер ходімо та візьмемо собі ще ч. 3 в Ганчакової Улянки — засміявся він. (Д. б.)

*) Квітка з теплих американських околиць — цвіт її дзвінкуватий.

ку в гори. Коли находилися на одній стрімкій горі, зісунулася під ними велика снігова лава та пірвала їх зі собою. Снігова лявіна волікла їх около 800 метрів та присипала їх усіх. Трьох лещетарів у тій пригоді понесло смерть, а вісьмох лекші й тяжші рани.

Боротьба з релігією.

У всіх школах Москви заряджено примусову науку в часі свят Різдва. Кіна і театри по наказу уряду масово роздавали безплатні білети вступу, щоб відтягнути народ від участи в богослуженнях. По всіх дільницях Москви уряджено протирелігійні виклади й танці. Робітникам у фабриках оповіщено, що мусять прийти до роботи в празничні дні Різдва, але — робітники не послухали і святкували.

Арешти Галичан на Великій Україні.

Часописи доносять, що на Великій Україні відбуваються тепер масові арешти шумскістів, головно Галичан, за український націон. і „сепаратизм". Опріч того усуває Москва з визначних становищ підозрілих в українським патріотизмі чинників. Між иньшими усунено на днях заступника предсідателя Центр. Викон. Комітету України Бутенка і секретаря президії того комітету Власенка.

Збожеволів гонитель Церкви.

З Ню-Йорку доносять: Бувший президент Мехіка Каллес навіщений ростроєм нервів, який рівняється повному божевіллю. (Се той сам президент, що страшенно переслідував кат. Церкву). Як кандидатів на президента називають б. посла мехіканського в Лондоні Валенцуеля і б. посла в Бразилії, Рубія.

Катастрофи — випадки.

На середземнім морі коло еспанських берегів розбився в ночі корабель „Малякоф" та протягом 7 мінут пішов під воду. Втопилося також ратункове човно з 27 особами. Вратовано лиш 6 осіб із другого човна. — В грецькій пристані Пиреї грізна пожежа знищила 250 домів. — В Німеччині коло Вроцлава заломилося під снігом 6 тисяч кубічних метрів ліса. — В Швеції вилетіла в воздух фабрика динаміту. Кількох робітників убитих. — В Полудневих Індіях шаліє пошесть холери. Протягом 4 місяців померло на ту недугу 7.880 людий. Много дітей остало без батька й матери, які померли. — В Бульонії, в Італії, завалився недавно збудований кіновий будинок. Зпід румовища добули кількох тяжко ранених робітників. — У Франції, коло Ліль зударилися два товарові поїзди. Один паляч убитий, а кілька осіб віднесло рани. — В Марсилії завалився новобудований барак для літаків. З під румовища добули 7 убитих і 8 тяжко ранених робітників.

——o——

Совітська нота

На днях совітський представник у Варшаві доручив польському урядови ноту, в якій совіти предкладають Польщі вступити з ними в договір, що виключачвби полагоджування воєнною дорогою яких небудь спорів між обома державами. Такий самий договір, званий договором Келльоґа, заключила, як це ми давніше писали, Америка з кількома европейськими державами. На совітську ноту польський представник у Москві Зелезінський передав большевицькому комісарови закордонних справ Літвіновому відповідь польського уряду. Польща згідна приняти таке предложення, однак мусить передше порозумітися з иншими, звязаними договором Келльоґа державами, головно з Ромунією, та балтійськими, сусідуючими з большевією державами.

——o——

З церковних справ

Смерть кардинала.

В Медіоляні, в північній Італії, помер дня 7. січня с. р. кардинал архиєпископ Тосі.

Брак священиків на Закарпатській Руси.

На Словаччині й Закарпатській Руси відчувається щораз більше брак священиків. В ужгородській дієцезії висвятилося в тому році тільки двох священиків, підчас коли 34 парохій не мають зовсім душпастирів.

Вісти з Риму.

В вересні м. р. приїхало з Німеччини до Риму сто відпоручників католицького стрілецького товариства. Вони були на приватнім послуханню у святійшого Отця. В імени сто тисяч своїх товаришів, вручили йому на знак любови і пошани гарну золоту монстранцію. В тім часі вони були прибрані у старинні стрілецькі строї, стояли рядом, а в руках держали свої прапори, з яких деякі вже по кілька сот літ мали. Христовий Намісник промовив до тих стрільців у їх рідній німецькій мові. В своїй бесіді він сказав: „Не одно вже змінилося на світі від хвилі заложення вашого старинного товариства. Але духовне оружжя мусіло незмінно при тім товаристві остати, бо воно ніколи не було так потрібним, як тепер. Треба того оружжа для захорони і для оборони найцінніших наших скарбів. Мусимо боро-

ОНУФРІЙ ЮРКОВСЬКИЙ.

Як воно було...

(Спомин одного з перших членів „Просвіти".)

Вичитав я в тижневику „Неділя" в ч. 10. „Мої спомини про 1868 рік", що написав пан президент, проф. Юліян Романчук! Щось трунуло мене до живого й погадав я собі, що я ще живу з тих років, бо я родився 1850 року в Гусятині, а покійний мій батько звався Лаврентий Юрковський з Білоусів, господар і слюсар в Гусятині. Я постановив з нагоди 60-літя Т-ва „Просвіти" написати про мої молоді літа, як я став першим членом „Просвіти".

В році 1868 мудрі люди бачучи, що український нарід потапає в такій страшній темноті, зорґанізували Товариство „Просвіта". Хто в тих роках жив, то на власні очи бачив цю темноту. Так я з тих років ще живу й постановив написати про цю темноту, щоби молоде покоління читало тай чи розумно поступили ті люди, що заснували Т-во „Просвіта".

В тих роках український нарід цілі століття придавлювала панщина, а я описувати за панщину не буду, бо я в два роки по панщині родився, а як я вже прийшов до 6 літ, то я вже тільки чув і слухав оповідання за панщину, але темнота українського народу не згасала, а тим більше зростала, бо нарід чувся свобідний і темноти тримався, а проводирі тої темноти були жиди. І тепер можна видіти, що з тої темноти вийшло, що жидова вхопилася до набуття української землі, а тепер маємо панів жидів.

Український нарід страшно піячив, горальні не були в силі настачити горілки, горілка була для українського народу медом, пили старі баби, парубки, дівчата й діти і то як їх було стане кількоро коло дитини, як зачнуть припрошувати, дитина рветься, не хоче, то мама і тато і нанашки силою вливають в дитину, щоби вправилася в пиятику, а жінки тільки доносили горілки. Ярмарки відбувалися в неділю, шинків по містах що друга, трета хата; в неділю в церкві з десять осіб, а за то по шинках повно, бо на ярмарок ішов і їхав, хто жив, бо то була неділя й кожде мало час.

Як котрі родичі справляли весілля, то отець і мати молодих годилися з арендарем, кілько хоче на весілля горілки, а весілля мається відбути в коршмі, бо в хаті нема як відбути весілля, бо хата на дві крокви, а то ціле село іде на весілля. Як молоді йшли до шлюбу, вступали до арендаря й просили благословенства. Арендар вкладав на голову молодих по колачеви, а як молоді чули тягар колачів на голові, казали до арендаря: „Просимо благословенства", а пан арендар відповідав: „Нехай Бог благословить" по три рази. По благословенстві арендар підпихав колачі молодим під паху й так ішли до шлюбу, а свахи співали: „А наш арендар нех жіє, много горілки най дає, многая літа"! Вже по шлюбі йшли до коршми, бо там відбувалося весілля, а свахи співали: „Арендарю батьку наш! Молодят скоро пускай, щоби довго памятали, що доброго арендаря мали!"

Арендар впускав в коршму всіх весільних, засаджував за стіл і кождого трактує горілкою на привитання, а батько й мати розкладають закуску. По закусці вже арендар шафує тоту горілку, що господар весілля згодив, як вже добре попються, далі гуляти, але пяні, одно впаде, друге на него.

Таке весілля велося цілий тиждень. Не гадаю більше писати про темноту, бо треба багато паперу й часу. Та ще тепер дурійки досить, тілько спитаю читачів, чи треба було Т-ва „Просвіти"? Здається мені, чи знайшовбися такий, щоби сказав, що не треба було. Вже Богу дякувати 60 літ, як благодать Божа спала на українську землю, що трохи „Просвіта" протерла українському народови очи. Я вже був у батька наймолодша дитина, я ходив до школи, учителем гусятинської школи був Модест Мустиянович, син священика, і був то добрий учитель, в тих

нити святої віри і християнських родин і християнського життя і християнських шкіл. Наші справи не представляються рожево і сего не можемо перед вами закрити, що теперішні часи найбільше ворожо успособлені для католицької Церкви. Сила гріха і сила темноти остають при пильній роботі і вони спільно доконують найбільше подиву гідного пожертвовання. Вправне ухо може вже тепер з далека відчути глухий грім, від якого дрожать підвалини родин і підвалини цілого соціяльного життя. Вправді всемогуча Божа рука заряджує судьбою людського роду, але мимо сего конечною є річею для кождого, мати для себе духовну збрую і то як найліпшу".

Подають теж з Риму італійські часописи, що швецькому ученому др. Батові, удалось недавно найти у ватиканськім архіві дуже цікавий історичний документ. Сей документ, це папська булля з 1262 року. Тою буллею уділяє Христовий Намісник своє благословення швецькому ґрафові Бірґерові за це, що перший завів в Европі сталий почтовий уряд для пересилання листів між Штокгольмом а Римом. Почту перевозили в початках подорожуючі монахи.

——o——

І К.

Вартости, що не цього світа

У тиші серед густого ліса стояв монастир. Весною й літом шуміли дерева густим зеленим листям, а осінню й зимою свистів буйний вихор у безлистому гиллю, а з монастирської дзвіниці неслись старі, все ці самі звуки дзвонів, а поза старинними сірими мурами співали черці все однакові псальми. Що ночі блестіло світло крізь високі церковні вікна, як черці величали Бога в нічних молитвах. Що ранку приносили жертву на вівтарях: святу жертву. Що передполудня стояли побожні, поважні мужі на вколішках у своїх келіях у побожному, поважному розважанню — або стояли захоплені в пильній праці поза важкими столиками за старими книжками. Тільки двічи на день сходилися вони в монастирській їдальні на скупеньку їду, тільки раз у тижні на коротку, святістю пройняту спільну розмову. На молитві й на праці проводив кожен чернець день, поки вечером по докладному іспиті совісти не поклався в тверду постіль на короткий спочинок.

Невподалік монастирської церкви було кладовище. Там хоронили померших черців. Рідко впала слеза на чернечу могилку. Радше ще тішилися тут цим, що знову вірний Божий борець увійшов у Царство Боже. І коли люде звичайно з певним острахом споглядають у відкриту могилу, то тут ці поважні мужі вже тілесними очима бачили сяйво святости над могилою товариша.

Метушні було в цьому монастирі дуже маленько, або й зовсім не було. Боротьби було досить, та її не завважував ніхто зі світа. Ці боротьби зводилися в самотних келіях, коли спокусник підступав до черця, що й у чернечій рясі чейже теж лишається людиною, щоб манити тіло й кров марними примарами та бунтувати проти духа. Тут підступав спокусник у тиху келію одного й нашіптував його в вухо, чи він забув уже, як багато краще там на світі, де теперішній чернець колись... що можу я сказати, чого то чорт не нашіптує людині, щоби завернути її з її життєвого шляху, де багато терня, а маленько цвітів? — Часто мусять зводити гарячі бої в чернечих келіях.

Багато людей думає, що в монастирі не твориться ніяких вартостей, або дуже небагато. Та чи справді так? Правда, тут не витоплюють залізної руди, ані не засаджують великих ланів буряками, щоб їх переробити на цукор, хоч кожен міг бачити, що саме праця в полі та в городі й у варстатах була зразкова. Та в управі землі бачили тут тільки засіб до вищої мети. А ця мета звалася: **Бога почитай і себе освячуй.** Все, що в цьому монастирі робилося, аж тоді вважалося вартісним, коли воно мало на собі печать вічности, коли можна було сказати, що ся думка чи це діло причинилося до Божої хвали, або до самоосвячення людини.

В першу чергу бажали творити **тогосвітні вартости.** Довершувати діла, що мати будуть вартість не на рік, ні на десятку літ тілько по вічні часи. Кожен чернець дбав, щоб свою денну працю так повести, щоб вечером могла вона мов ясний ангел злинути перед Божий Престіл й там сказати: „Предвічний Боже, людина створила мене й посилає мене до Тебе — позволи мені біля Тебе остати та славити Тебе по вічні віки!".

Сотки літ стояв монастир серед густого ліса й хоча все однаково шумів ліс весною й літом, й хоч однаково вихор гудів осінню й зимою й хоч у старинних монастирських мурах черці все однакові читали молитви, однакові зводили боротьби й однакову робили працю — то всеж монастир був повний укритої краси, та щоб бачити й пізнати її треба мати очі, просяяні сонцем віри.

А життя в цьому монастирі було ідеальне. Не кожен може його наслідувати в цьому самому розмірі, та в основній думці може кожен.

——o——

роках віддав 6 хлопців до ґімназії в Тернополи. В тодішнім часі в Гусятині був парохом о. Филиповський.

Так в році 1868 найшлися розумні люди, що застановилися над темнотою народа і заложили Товариство „Просвіта". І ще Бог тримає мене на світі, щоби я, яко старий член, міг поділитися в такім важнім акті з молодими членами.

Бо „Просвіта" в тих роках, мала багато праці, нім таку темноту побідила. В перших кроках свого виступу, видавала „Просвіта" маленьку книжечку „Зоря" і висилала по селах і містах української землі. Розуміється, що прийшла і до Гусятина, й український нарід як скрізь, так і тут дуже охотно слухав як читалося тоту книжечку.

Мій батько в тих часах був вітом. І батько приніс перший раз книжечку „Зоря" і я її читав. Батько й мати слухали, а потім я далі по хатах читати. Так ми дочиталися, що треба вписуватися в члени. Це приходило дуже тяжко, бо темний нарід був недовірчивий і всякі вигадки виходили з темного народу, може це на панщину, а може на Польщу і т. д.

Покійний мій батько взяв мене з собою до о. Филиповського й мене там записали в члени, а отець своїх синів, що були мої шкільні товариші, Павла й Аполінарія. Так ми з великої втіхи, де попалося читали і дочиталися, щоби в кождім селі і місті вибрано кількох здібніщих членів, щоби проти темноти опором стати.

Так о. Филиповський закликали мого батька до себе, як віта, де я був присутний; і о. Филиповський з батьком зачали вишукувати тих членів, так вже двох було і до себе прилучили учителя Мустияновича, судію Кречмера, мимо того, що був Німець, але по українськи гладко говорив і любив український нарід.

То розуміється, вибрали людей умних і щоби було на кого опертися і ще прилучили до себе старосту Весоловського і міщанина Івана Гродзинського. Так два члени вибрали ще чотирох, але тільки між собою. Оба ходили до чотирох, я вже там присутний не був, тільки покійний батько розказували, що всі чотири приняли радо пропозицію.

Як довідалися в місті що діється, то з боку пияків і шинкарів варилася боротьба. Шинкарі настроювали своїх пияків і ще нічого не було, а страшно було вийти вечером в місто.

Вже зачинається боротьба. Староста вислав по селах розпоряд, що неділішний ярмарок касується, натомість призначується ярмарок в четвер, кождого тижня. Цей приказ по селах приняло населення дуже радо, а як прийшла перша неділя по приказі, мій батько, як віт, розіслав поліцію на кожду дорогу, що вїжджалося до міста, завертали піших і з фірами, що задало много труду. І вже в церкві найшлося більше людей, а о. Филиповський сказав гарну проповідь проти піянства і про несвяткування неділі. Жидки вишукували всілякі способи, щоби заперечити тому, бо то, як казали, в неділю маємо час, ходімо на ярмарок, а там були діти, баби, господарі, парубки, дівчата і все містилося по шинках. Так жиди мали за чим плакати, а в четвер тоті йшли до міста, що їм вимагала потреба бути в місті. Розуміється, що ще й тепер не обійшлося без шинків. Так поволи багато шинкарів складало концесії, бо не було тілько пияків. Поволи, поволи „Просвіта" поконала стару темноту.

Але теперішна темнота сто разів гірша, застановіться любі читачі, якої тепер „Просвіти" треба, бо старої слухати не хочуть, хоч стара „Просвіта" не забуває своєї діяльности. Вороги „Просвіти" на кождім кроці підкопують глибокі ями, а ще які ями, навіть ворогам і стіни „Просвіти" заваджають і підкладають міни, щоби не було де зійтися і порадитися і щоби тим способом утримати український нарід в темноті. Ах, тепер нам треба, любимі читачі, гострої постанови, тих ворогів знищити, стара темнота, бодай так священства не каляла і неперечила, що Бога нема, а тепер темнота „фільозофічна" каже, що церкви не треба. Не бу-

Королівська диктатура в Югославії.

(—) Як писали ми вже, в Югославії прийшло до державного перевороту. Король Олександер зніс конституцію та проголосив себе самовладним володарем.

Якаж причина? І Серби й Хорвати говорять одною мовою. Виходилоб — один народ. Та Серби православні, а Хорвати католики. У Хорватів культура й освіта вища, а в Сербів багато нища та вони хочуть панувати над Хорватами, а Хорвати, що добровільно злучилися з Сербією кажуть: „Ми признаємо тільки короля, а ніякої іншої сербської влади над нами. Хорватією мусить кермувати окремий хорватський сойм і окремий хорватський уряд“.

А треба знати, що Хорвати, які ще до світової війни належали до Угорщини, отже не були вільні, то мали окремішні права: власний сойм у Загребі, власні школи, власне судівництво й самоуправу. По визволенню та по злуці зі Сербією правив Хорватією Білгород. Та ще й білгородські політики щораз отвертіше заявляли: „Нема ніяких Хорватів, є тільки Серби! Югославія це держава Сербів, а не Сербів, Хорватів і Словінців!“ Само собою, що Хорвати рішучо виступили проти цего й казали: „Верніть нам ці права, що ми мали в неволі під Угорщиною, верніть нам нашу самоуправу!“

Із непорозумінь вийшли спори, а там і отверта ворожнеча. Прийшло до вбивств партійних провідників, до вбивств хорватських послів у скупштині (парляменті). Хорвати відповіли на це уступленням хорватських послів зі скупштини і загрозою що самі утворять собі самоуправу. Все це вело Югославію в пропасть.

Хорвати не хочуть відриватися від Сербії, не хочуть творити окремої держави, але й не хочуть, щоб Серби правили ними та приказували їм. І колиб сербські державники були добрі політики, то згодилисяб на це. Та гордоші, що вони вже давніше мали свою державу, засліплюють їх і вони вперто стоять при свойому, не давати ніякої самоуправи ні Хорватам ні Словінцям. Та бо й навіть православні Серби з земель прилучених до Сербії по світовій війні домагаються автономії. Стара (передвоєнна) Сербія мала всего 2 міліони й 654.000 людей, а новоприлучені землі 9 міліонів 375 тисяч.

Всі народи Югославії хочуть єдиної югославянської держави, ненавидять тільки накиненої конституції з 1921 р., що дає старосербським можновладцям змогу панувати над прилученими країнами.

Скупштина, себто югославянський парлямент не міг ніяк довести до порозуміння — противно був місцем найзавзятіших спорів, ба й револьверових замахів та вбивств. Іншого виходу не було, як таку скупштину розвязати та без неї взятися до заведення ладу в державі. І король Олександер рішився на це. Тепер залежить від політичного розуму короля та його дорадників, чи піде на руку великосербським забаганкам немудрих старосербських політиків, чи за домаганням Хорватів, ба й Сербів новоприлучених земель. Зробить це друге, то вирятує свою державу від небезпечних потрясень, а може й від війни, не тільки внутрішної, а й зовнішної з Італією, яка чигає тільки на це, щоб ослабити Югославію, розбити її на части. Вдержати сильну й одноцілу Югославію це бажання всіх: і Сербів і Хорватів і Словінців. Всі вони бажають одного: „Зєдинити югославянський нарід проти Італії!“ Щоб це перевести, треба Хорватів! Тому сербська військова організація є проти білгородських політиків. До цеї організації належать теперішний президент міністрів ґенерал Живкович і міністер війни Костич. Ця організація називається „Білий Пястук“. „Білий Пястук“ це попередник „Чорної Руки“, що вбила в 1903 р. короля Олександра Обреновича та його жінку Драґу й помогли Караджорджевичам, себто тепер пануючій родині засісти на сербському престолі. Із цеї організації вийшов і вбийник австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда й його жінки. Цю організацію король розвязав, бо по війні вона стала небезпечна й самій Югославії, а нова організація „Білий Пястук“ вірна королеви. Але чи сповнять вони домагання Хорватів? І так ще не знати, чи вдасться королеви Олександрові завести лад і скріпити державу.

Та іншого виходу не було. Парлямент був зівсім нездібний до цього.

Смерть Николая Николаєвича

У Франції помер великий російський князь Николай Николаєвич свояк убитого царя Николая II-гого. В часі всесвітної війни був він начальним вождом російської армії до 1915 р. Опісля по розбиттю російських військ під Горлицями і в Карпатах був вождом на однім відтинку турецько-російського фронту. По упадку царської Росії утік до Франції, де був одним із головних керманичів протибольшевицької роботи між російськими збігцями. Сподівалися, що по упадку большевицької влади він стане царем. Николай Николаєвич помер у 72 році життя в місті Антіб у полудневій Франції, де його жінка, чорногорська княжна, мала гарну посілість.

ло таких убийств, таких криміналів. От, над такою темнотою треба дуже застановитися. Я ще молодим застановлявся над старою темнотою і мій покійний батько нераз мені представляв темноту українського народа, то було чого плакати. Я тепер дочекався своїх дітий, двох світова війна зїла, котрих я виховав на добрих дітий України, а два маю в Америці: один є збірщиком для „Рідної Школи“ Володимир Юрковський, а другий Михайло, той памятає на українських інвалідів. Таких нам треба, але то треба виховати.

Я тепер старий, вже маю 79 літ, а ще темнота українського народа лежить мені на серці і я задумую ще подати спосіб вигнати теперішну темноту. Я гадаю, що теперішні молоді Українці не повинні мені то за зле взяти. От моя гадка. Кожда українська дитина має давати з себе добрий примір на кождім місці, так в церкві, так в забаві, на ярмарку, при роботі, заглядати там, де що добре закладається, якісь школи, кооперативні, ремісницькі курси і т. д. А як що зле побачиш, старайся оскільки можна зганити і най візьметься кількох до того, щоби на добре перевести, але то не так, як то кажуть, що мене то обходить, та то кождий з нас повинен давати з себе добрий примір; як пословиця народня каже: 1. Скажи мені з ким пристаєш, а я тобі скажу хто ти є. 2. З ким пристаєш, таким остаєш. Я навів ту ті пословиці, для ліпшого переконання. Я гадаю, що моя гадка добра, так прошу Вас, любимі читачі, застановіться над тим і за порадою „Просвіти“ заложити нову просвіту, щоби мала називатися „Брацтво Доброго Приміру“. Просвіта веде нас на добру дорогу. Та межи українським народом є друга „темна просвіта“, то „Громадський Голос“, „Земля і Воля“, „Сельроб“ і ін., та тоті письма також писані українськими буквами, а видите, то є душегубство. Вони на священиків виписують чого світ не чув, їм церкви не треба. Тут треба сильно застановитися, що такий ворог хоче з нас зробити? Найпевніще це, що він сам є, чи можна його терпіти? Видите, любі читачі доброго слова, як тут треба сильно застановитися і нищити таку заразу; як тільки побачите в кого ту заразу, словом і добрим примірем знищити.

Коли це моє письмо ученіщі люде розпізнають за добре, то буду часто в тій справі писати і маю надію, що тую ворожу темноту я поміж себе виженемо, як ми в році 1868 виганяли.

Ратуйте друг друга. Скілько вже нещасть на нас звалилося. Чи тої біди не булоб з нас досить. Потреба нам ще того, щоби незгода душила. Не досить з нас, що буря сильна нашу землю стрясла. А ще гірш від війни, як друг другови шкодить. Так, любий брате, з серця виганяй злість, ненависть і пиху та в таких тяжких часах просвіту подай.

—o—

Хочете гідно обійти „Місяць Доброї Преси“, так приєднайте бодай кількох нових постійних передплатників „Правді“, одинокому в Галичині щиро українському, католицькому тижневникови.

ПИШІТЬ!

Повірте! Приємно тепер зайти до нашої редакції. Прийдеш раненько, а листонош кладе перед тебе на стіл цілий стіс листів. Від когож то стільки листів?

Пишуть до редакції читачі нашої газети. Пишуть з усіх усюдів Галичини і Волині. Відповідають на наші питання і при тім розказують про своє горе, свої радости й болі. „Я дуже вдоволений і хочу, щоби Ви, панове редактори, частійше давали нам подібні питання“ — пише нам наш читач зі села Синькова коло Заліщик. „Дуже навіть радісно мені, що можу ділитися своїми думками з Вами, хвальна Редакціє. Бо відповідаючи Вам, мені здається, що я не тільки висказую, але навіть якби я вже виповнив свої бажання“ — пише инший читач. І читаючи листи і відповіди, ми неначеби особисто пізнавали наших читачів. І тому радісно приходити тепер рано до редакції, бо там жде нас знакомство з богатьома нашими читачами.

Такий сталий, сердечний звязок з читачами дуже потрібний для кожної редакції. Чому? Здається, що сего непотрібно навіть пояснювати. Подумайте, що газета живий чоловік, котрий приїхав на село з далеких сторін. Сей чоловік обїхав і звидів цілий світ. Скрізь був і багато новин знає. Прийшов сей чоловік-ґазета до вашої хати, а ви господар, замість з ним привитатися та спитати його, що де в світі доброго чувати — відвертаєтеся ві свого гостя і ні пари з уст. Щож цей гість, цей чоловік-ґазета? В него може найліпша охота розказати вам щось цікавого та повчаючого і він стане вам оповідати наприклад про Америку та про їзду кораблем через море. Але коли ви якраз вернули недавно з Америки, їхали кораблем і знаете все те, що вам гість ваш розказує. І ви замість почути щось цікавого, нудитеся слухаючи оповідання про те, що ви вже самі знаєте і бачили. Але скажіть, хто тут винен? Чи ж не ви самі, що не хотіли поговорити зі своїм гостем? Що не представилися йому й не попросили його розповісти вам щось, про що ви раді булиб довідатися?

Якщо бажаєте, дорогі читачі щоб ваша ґазета, ваша „Правда“ була цікава, то пишіть до неї часто й розкажіть про себе і про те, що вас цікавить. Жадайте, щоб вам „Правда“ має писати. Будемо старатися сповнити ваші бажання. Очевидно — всіх бажань нараз ми не в силі виповнити. Тому, просимо вас дуже бути терпеливими. Не забувайте, що вас читачів є кільканайцять тисячів, а наша ґазетка має маленький обем.

Пишіть також до нашої ґазети про ті події, що сталися в вашому селі, містечку чи місті. Пишіть про те, як поводиться вам і вашим односельчанам, як розвивається ваша Українська Християнська Орґанізація в селі. Пишіть до нашої ґазети про вашу кооперативу, про читальню „Просвіти“, про кружок „Сільського Господаря“ та про те, що робиться у вашім селі. Але пишіть часто, не тільки тоді, коли ми вам ставимо питання. Бо ваша „Правда“ хоче бути вашим добрим знакомим і завсігди знати про все те, що вам потрібно й чого вам брак.

Тому пишіть, пишіть до нас часто. —

—o—

ПОВІНЬ У ЯПОНІЇ

Японію майже що 4 місяці навідує землетрус. Ось недавно один із найбільших вульканів світа Асо на острові Кіншін, спричинив нове землетрясення, у промінню около 40 кільометрів. Рівночасно наслідком землетрусу у ріжних місцях північного побережа море позаливало много місцевостий та на ріках настала повінь. Жертвою тої катастрофи впало дуже багато людий. Японські доми будовані дуже легко, тому вода забрала цілі села. Образок наш представляє одно залите повінню японське село.

Як ратувати замерзлого

Гострі тепер морози, тож подаємо тут ради, як рятувати замерзлих — нехай не придаються, але все добре знати.

Перше всего, коли хто вибирається в дорогу, треба зодягнутися відповідно до сили морозу. Коли дуже зимно, напийтеся теплого росолу, кави або чаю, не вживайте алькогольних напитків, що можуть зменьшити притомність, або й зморити вас — тоді встережетеся від замерзнення.

Замерзлих можна привести до життя нераз навіть по кількох годинах. Коли підносимо замерзлого, треба це робити дуже обережно, бо дуже легко можна відломити руку або ногу, що стали тепер дуже крихкі.

Замерзлого не переносіть відразу до теплої хати, тільки робіть так, щоб він відмерзав поволи. Найкраще перенесіть його в неогріту кімнату. Там зніміть із нього одяг і всего, крім носа та уст, покрийте снігом. Колиж снігу нема, то простиралами замоченими в студеній воді. Коли члени тіла, перше ціпкі, зачнуть мякнути, натирайте тіло снігом, або студеними рушниками. Коли почуєте, що в тіло вертає тепло, перенесіть нещасного в трохи огріту хату, покладіть у постіль, а коли не появиться віддих то треба зробити штучне віддихання, як при топельнику. Крім цього дати лекативу з літньої води, додавши ложку оцту або оливи. Коли вже верне можність поликання, подайте склянку теплого чаю або чорної кави.

Попереднє число „Правди“ (ч. 2) сконфіскувало львівське ґродське староство. Тому просимо його в нас не реклямувати.

ДОПИСИ

З КОЗІВЩИНИ. (Кооперативна анкета. Ювилейне свято „Просвіти“). Дня 13. грудня відбулася кооперативна анкета в Козовій скликана п. Івановичом директором ПСК в Бережанах. На анкету явилися представники 13 кооператив. Ухвалено одноголосно утворити в Козовій складницю товарів, що вплине корисно на розвій кооператив в Козівщині, тому що до Бережан було за далеко їздити по товари. Складниця була вже отворена минувшого року заходами організатора п. Березовського, однак вскорі упала ізза невмілого ведення заряду складниці та через байдужність деяких кооператив, що тримаються ще Мошків і Срулів. Не можна мовчанкою збути одної сумної справи, іменно усунення з ПСК. п. Березовського, чоловіка заслуженого в кооперативній орґанізації Бережанщини, чоловіка з характером чистим як хрусталь та ідейного. Що спонукало компетентні чинники до усунення сего діяча — се є загадкою для всіх, що інтересуються кооперацією. Сумне, але правдиве. При такім поступованню наша кооперація не поступить наперед. Ідейні робітники мусять остатися на своїх становисках, а не викидатись, як зужитий предмет.

Дня 16. грудня в неділю, відбулося в Козовій ювилейне свято філії „Просвіти“, хотяй скромно, але гідно. О год. 10. відправилася соборна Служба Божа при участи дооколичних священиків; високопатріотичну проповідь виголосив місцевий парох о. сов. Іванчук. По полудні о гоод. 2. відбулася святочна академія, на коотрій прегарний реферат про просвіту виголосив п. посол Целевич,

крім того продукувалася місцева смичкова орхестра. На жаль відпала заповіджена в програмі точка продукції хору читальні зі Слободи Золотої задля непредвидженої перепони. Простора саля читальні в Козовій була заповнена міщанством, інтеліґенцією та замісцевими гістьми. Належиться подяка голові філії п. Штабанюкови, що подбав про уладження свята і побажатиб лиш Козівській філії гарнійшого розвитку, що доси було получене з трудностями.

Учасник.

—o—

Господарські поради

Картопля як пожива коням

Буває часом, що не стає для коней ні оброку ні паші. От тоді треба кинутися за іншою поживою.Тут виручить картопля (бараболя, бульба). Від оброку до картоплі можна перейти відразу. Чисто виполокані, зварені, помяті картоплі змішані з довгою січкою їдять коні радо та без шкоди для травлення.

Зате дуже обережним треба буги весною, коли вертаємо до оброку. Цілий овес викликає по довгому кормленню вареною картоплею важкі напади кольки, коли нагло змінимо поживу. Тому треба спершу давати кілька фунтів добре товченого вівса й відповідно тому меньше картоплі поки не заступимо її товченим вівсом. Що йно тоді поволи можна давати потрохи цілого вівса. Вистане тут переходовий час від 8 до 10 днів, тільки при вражливих конях треба 14 днів, а то й довшого часу. Щодо картоплі то ще завважаємо, що в переходовому часі мусить вона бути щодня свіжо зварена. Головно в теплі весняні дні є велика небезпека, що картопля скисне, а це саме викликає нагальні кольки в коней. Тому в цьому часі треба дуже вважати, щоб посудина, що в ній мнеться картоплю тай жолоб були все чисті. **М. Б.** дипл. госп.

—o—

НОВИНКИ

Похорони в Батятичах. Дня 13. І. відбулися в Батятичах похорони 4 жертв поліційної сальви. По покропленню тіл у місцевій церкві перенесли їх до трупарні, де відбулася секція при участи прокуратора й слідчого судді. Опісля відбулися похорони при великім здвизі місцевих і доокличних селян. Домовини зложено до викопаних вперед чотирох гробів.

Випадок в каменоломі. В Могильниці, в каменоломі Феликса Гавптмана працював Олекса Кріль, літ 23 родом із Знесіння пов. Теребовля. В часі праці зісунулося камяне румовище та здрулило Кріля з високого злому. Нещасний падаючи вдарив головою об камінь і згинув на місці.

Втопився через корову. Іван Бендик 34-літний господар із Хоросткова вів із Галича 3 корови. Дві гнав перед собою, а третю привязав до себе. На мості на Гнилій Липі поховзнулася одна корова, впала до ріки та потягнула привязаного Бендика. Мимо скорої помочі нещасний Бендик втопився, а тіла його не мож до нині виловити з ріки.

Сніговиця в Галичині. Цілу Галичину навістила в друге сильна сніговиця, яка позасипувала та відтяла від світа много низько положених місцевостий. На всіх майже залізничих лініях ізза сніжної завії був перерваний рух. Много поїздів виїхавші зі стацій — мусіли вертати назад, а пару поїздів засипало майже цілком серед дороги, а подорожні по кільканайцять годин мусіли сидіти в засипаних ваґонах серед поля.

Вовки на границі. На польсько-совітській границі велике стадо вовків напало на патрулю польської граничної сторожі. Мимо рясних карабінових стрілів голодні вовки присіклися на остро до жовнірів. Та на їх щастя прийшов на поміч більший відділ сторожі й при помочі світляних ракет та карабінових сальв прогнано вовків. На місці стрілянини остало кільканайцять убитих вовків.

Страшна смерть. Дня 11. січня в тартаку фірми Ойкос у Рясні польській під Львовом стався страшний випадок. Інженір Зальцман, який перед двома днями приїхав був із Відня оглядав ушкоджений паровий котел. В хвилі, коли перехилився над наповненою згущеною горячою парою банею, з невідомої причини стратив рівновагу та коміть головою впав до котла. Заки його звідтам добули, попарився на цілім тілі так страшно, що привезений самоходом до шпиталя у Львові, зараз помер. Лишив вдову та двоє дітий.

Дитина в млинівці. В Городку пов. Заліщики 4-літний Іван Полюбка бавився на леді коло млина жида Тайфера. Необережно попав у незагороджену прорубану полонку та втопився. Тіло його дебули зпід леду та похоронили.

Нарада воєводів. Дня 9. січня с. р. відбулася нарада всіх східно-галицьких воєводів. Взяли в ній участь воєвода львівський Ґолуховський, станиславівський Наконечніков, тернопільський Моршинський, волинський Юзефський, та краківський Квасневський, який був до недавна тернопільським воєводою. Також був присутний на нараді представник клюбу бльоку співпраці з урядом. На нараді порушувано головно справу галицьких національних „меншостий“.

Випадки в часі ловів. В часі ловів у мійських лісах піді Львовом нагінка виполошила з гущавини величезного дика. Дик ранений дрібним шротом кинувся на одного хлопця, що брав участь у нагінці й тяжко покалічив його. Нещасного відвезено в грізнім стані до львівського шпиталя. Подібний випадок трафився на Поморю. Лісний Лисяк підійшов до раненого кулею дика та хотів добити його ножем. Однак дик зірвався та кинувся на лісного. Бувби його роздер, колиби гончі пси не придержали розшалілу звірину. Лисяк вийшов з халепи з легко раненою ногою, а дика вдалося добити.

Смерть від чаду. В Вичілках пов. Бучач. зачадився місцевий коваль Антін Мозола враз із жінкою Анною. Анна померла, а Антона вдалося вратувати.

Пожежі. В Камінці струмиловій у пивниці стаційного будинку вибух огонь, який загасила залізнична служба. — В Березовиці малій, пов. Збараж, на фільварку Мечислава Конопацкого шаліла пожежа, яка знищила стайню. Причина пожежі незвісна.

Залізничі катастрофи. Під Пйотрковом в Польщі вискочив зі шин товаровий поїзд. Льокомотива і пару ваґонів скотилося з насипу та розбилися. Жертв у людях не було. — Зноваж у Лодзі льокомотива наїхала на товаровий поїзд. Наслідком зудару кільканайцять ваґонів вискочило зі шин. Машиніст відніс тяжкі рани.

Пожежа в Варшаві. В Варшаві згорів великий склад та вуджарня селедців. Пожежа загрожувала сусідним домам, в яких панував страшний переполох. В часі гашення віднесло рани кількох людей.

Загрівся на смерть. У Львові в мійськім складі поживи при вул. Кушевича сушено стіни при помочі наповненим жаром залізних стояків. Робітник Володимир Ожеховський, який у ночі пильнував складу, заснув при такім стояку та вже не збудився. Зачадів на смерть. Рано жінка застала холодного трупа.

Випадок зі самоходом. Між Станиславовом і Солотвиною вивернувся в рів великий автобус. Випадок спричинив шофер, який вибрався в дорогу пяний. На щастя нікому нішо не сталося.

Бійка в костелі. В Колодні коло Жовкви трьох поляків, братів Мазурів счинило бійку в польськім костелі та порубали топірцем Казиміра Комарського. Збещещений костел замкнено.

Катастрофа большевицького літака. В часі шаліючої на днях сніговиці на большевицькій границі, по польськім боці, в слонимськім повіті, скоїлася летунська катастрофа. Большевицький літак збившися з дороги перелетів на польський бік. Та тут зіпсувся йому мотор і він стрімголов упав зі значної висоти на землю та розторощився. Під розбитим літаком згинув большевицький летун.

Відповідальний редактор Антін Лотоцький. **З друкарні Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.**